

Kulturális lobbí – először a magyar parlamentben

Beszélgetés Vadász Jánossal, a KKDSZ elnökével

A KKDSZ elnöke, Vadász János 1994. június 24-ére meghívta az új országgyűlés azon képviselőit, akik valami módon kapcsolatban állnak a KKDSZ-ben képviselt szakmákkal. Az MKE elnöke is meghívót kapott e fontos összejövételre – olvashattuk az MKE tagjaihoz intézett Hírlevél 38. számában. Hogy mi is történt e nevezetes június 24-ei napon, azt próbáltuk megtudakolni Vadász Jánostól.

– Ilyesféle meghívók tőlünk nyugatra mindennaposak. Minálunk különlegességek-újdonságok. Miről volt szó tulajdonképpen?

– A Közgyűteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének egy kulturális lobbí létrehozására irányuló kezdeményezéséről van szó. Ezt a lobbít volt hivatva útjára indítani a 24-ei összejövétel. E lobbí lehetséges tagjait biográfiai adatok alapján próbáltuk kiválogatni. Azokra a parlamenti képviselőkre gondoltunk, akiknek szakmájuk, eddigi tevékenységük, munkahelyük, az általuk vezetett intézmények stb. révén biztosan közük van a kultúrához, mármint a szónak abban a szűkebb értelmében, hogy könyvtári, levéltári, múzeumi, művelődési intézményi „érdekeltségeik” vannak. Ezeknek a száma körülbelül ötven. Ennyien vannak ilyen képviselők az új parlamentben. Hangsúlyozom, hogy nem vettük tekintetbe a művészeti területet. Az szervezte meg önmagát. Dehát – úgy tűnik – meg is szervezte már régesrég. Az elmúlt évtizedek ezt eléggé keményen bebizonyították. De nem gondoltunk az oktatási területre sem. Sok olyan képviselő van a parlamentben, aki az oktatás, a tudomány, a felsőoktatás területén dolgozott-dolgozik, de ők kívül esnek a mi köreinken. Mi a KKDSZ „vonzáskörébe” eső képviselőket hívtuk meg, kifejezetten kulturális lobbí megalakítása, megindítása céljából. De meghívtuk 24-ére – a lobbí szerves, normális működése, működtetése érdekében – a reprezentatív szakmai szervezetek vezetőit is. Az MKE-t természetesen, a KIK-et, és persze a többieket, a Magyar Népművelők Egyesületéből a múzeumok egyesületeiig és tovább. Mindazokat, akiknek munkájára egy ilyen lobbí a későbbiekben természetesen és organikus módon támaszkodhat majd. Meg kell mondanom, hogy ilyen lobbí kialakítására a magyar parlament történetében most került először sor.

– A lobbí szó közismert, egy lobbí létrehozása nem igényel mélyreható magyarázatot, kommentárt. Mégis és nem csak a gyengébbek kedvéért, mi volt a célod, a célotok. Mit fog csinálni ez a kulturális lobbí?

– A lobbí célja természetesen az, hogy befolyásolja az elkövetkező parlamenti ciklus törvényalkotó, törvénymódosító munkáját. A kulturális érdekérvényesítésnek – mint jól tudod – nem voltak, ma sincsenek hagyományai a magyar parlamentben, és ennek, az érdekorientált parlamenti tevékenység hiányának a jelei, az ebből folyó hátrányok jól láthatók. Többek közt ezért is vannak mondjuk a

könyvtárak (de persze a múzeumok, levéltárak stb. is) olyan válsághelyzetben, mint amilyenben vannak. (Hogy abban vannak, arról meggyőzhet bárkit egy vidéki településre való ellátogatás.)

A lobbí, hogy célját elérje, intenzíven kell hogy működjön a legkülönbözőbb parlamenti bizottságokban. Nemcsak a kulturális bizottságban, amely bizonyos mértékben marginális jellegű, hanem minden számunkra fontos bizottságban, tehát a költségvetésiben, az alkotmányügyiben, az önkormányzatban, a gazdaságban, a foglalkoztatásiban és hadd ne soroljam tovább. Akik itt voltak 24-én, azok vállalták, hogy a törvényes korlátok, a parlament házszabályának és a frakciók belső szabályzatainak korlátai között egyfajta közvetlen közgyűjteményi és közművelődési érdekérvényesítést végeznek, intézményes módon. Lobbinknak természetesen valamennyi párt frakciójából vannak tagjai, ezen a téren semmiféle diszkriminációról nincsen szó. Nagyon reméljük, hogy végre nem pártpolitikai síkon születnek meg a minket érintő-érdeklő döntések, hanem szigorúan szakmai alapon.

– *Gondolom, korántsem volt elegendő kiválasztani a meghívandókat és ezután szétküldeni a meghívókat. Egy lobbí-alapításhoz több is szükségeltetik.*

– Természetesen alaposan felkészültünk a 24-ei rendezvényre. A KKDSZ III. kongresszusán elfogadott programunk alapján (tudósítottak róla, te is itt voltál a sajtótájékoztatón) határozott tevékenységsort javasoltunk. Egymásra épülő, szervesen összefüggő lépéseket. Mindenekelőtt az államháztartási törvény módosítását kellene kieszközölni, hogy végre pontos, tételes felsorolásban szerepeljenek az állami és önkormányzati kötelezettségek, bennük természetesen a könyvtárakkal, a művelődési intézményekkel, múzeumokkal stb. kapcsolatos kö-

telezettségek. Ezzel párhuzamosan kell foglalkoznia a kulturális lobbinak a szakmai törvényekkel. Ha az államháztartási törvényben sikerül egy taxációt érvényesítenünk, akkor a szaktörvények mondják majd meg, hogy mi a kötelezettségvállalások valóságos tartalma. Az önkormányzati törvény módosításával olyan értelemben szükséges foglalkoznunk, hogy mik tekintendők kötelező feladatoknak. De persze, mondtam, hogy minden lépés szorosan, szervesen egymásra épül, azt is végig kell gondolni, hogy miként alakulnak e követelmények konkrét számokká a költségvetési törvényben. Más. A közalkalmazottakról szóló törvény ill. a Munka Törvénykönyv átfogó módosításának keretében úgyszintén foglalkozni kell a közgyűjteményi, közművelődési közalkalmazotti specialitásokkal. Ezekről a feladatokról folyt a szó a 24-ei összejevetelen.

– *Hányan jöttek el rá? Tudjuk, nem könnyű becserkészni az országgyűlési képviselőket, néhány kudarcról már hallottunk.*

– Tizenheten tudtak eljönni, de további tizenhárom képviselő mentette ki magát úgy, hogy jelezték, érdekelve vannak a dologban. A jelenlévők ki is nyilvánították azt a szándékukat, hogy részt vesznek a lobbiban, sőt azt gyakorlatilag megalakítottak tekintették. Azóta igen sok olyan képviselővel találkoztam, aki az adott időben ugyan nem tudott eljönni, de nyomatékosan jelezte, hogy részt kíván és részt fog venni a munkában. Szóval jó volt a fogadtatás. Nagyon jó. Ez pedig arra ösztönöz minket, a KKDSZ-t, hogy vállalja – most már az ötletadáson túlmenően – a szervező-koordináló szerepet. Persze nem szeretnénk túlsúlyos helyzetbe kerülni. A szakmai szervezetekkel szoros és harmonikus együttműködésben kívánnánk dolgozni, velük együtt szeretnénk befolyásolni a parlamenti döntéshozatalt. A frakciókon belülit, a plenáris üléseken ill. a különböző bizottságokban történő döntéshozatalt.

– *Tudod-e, tudjátok-e majd „táplálni” a lobbit? Anyagokkal, koncepciókkal, információkkal?*

– Természetesen. Hogy mire lesz szükség, azt diktálja a kormányprogram, a parlamenti törvényalkotási ill. törvénymódosítási program, a programokban szereplő „leckék”. Persze korántsem mindegy, hogy milyen az ütemezés. Hogy valamire az első lendület időszakában kerítenek-e sort, vagy majd csak három év múlva, az ún. átadási szakaszban. Épp ezért van szükség egy szigorú ütemezésre. Szeptember közepe táján egy szakmai konferencia-sorozattal készítünk elő egy olyan anyagot, ami a szakmai törvények előkészítése lesz a lobbiszámára. De hasonlóképp fogunk reagálni – a szakmai szervezetekkel konzultálva-együttműködve – a további fejleményekre is. A KKDSZ és a szakmai szervezetek belső egyeztető munkáját követi majd mindenkor a prezentáció a lobbiszámára, és persze jön a vita, majd azt, amiben megegyezünk, valakinek meg is kell formálnia. Lehet ez a KKDSZ is, máskor az MKE vagy egy másik szakmai szervezet. Ezt az anyagot nyújtjuk majd át a képviselőknek, hogy ők azt módosító indítványként beterjeszthessék stb. Hisz csak akkor ér valamit az, amibe belekezdünk, ha annak konkrét, a kultúra számára érezhető haszna lesz.

– *Kedves János, nem az interjúvoló dolga, hogy erről a maga nemében páratlan, történelmi jelentőségű kezdeményezésről véleményt formáljon, hogy a te zsenialitásodat dicsérje, hogy a KKDSZ-ről panegirikuszt zengjen. Én csak megköszönhetem a beszélgetést. Ezt teszem.*

Vajda Kornél

Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Kollégiumának közleménye

Az NKA Könyvtári Kollégiuma az 1994. április 12-i ülésén a szakmai keret felosztásával összefüggésben úgy döntött, hogy 2 témára egyedi támogatási lehetőséget kér a Nemzeti Kulturális Alap bizottságától.

1. Integrált könyvtári szoftver beszerzése, az ahhoz kapcsolódó képzési, tanítási programok támogatása a városi, iskolai, a kisebb főiskolai és szakkönyvtárakban.

Kérelmező a Könyvtári és Informatikai Kamara megyei tagozata, dr. Simon Zoltán elnök.

A kért támogatási összeg:	4,1 mFt.
A kollégium által jóváhagyott támogatási összeg	3,0 mFt.
Az összeg ütemezése:	
II. negyedév	1,0 mFt.
III. negyedév	1,0 mFt.
IV. negyedév	1,0 mFt.

2. Európai Nemzetközi Olvasási Konferencia előkészítése. Kérelmező: Magyar Olvasástársaság, dr. Nagy Attila

A kért támogatási összeg:	0,445 mFt.
A kollégium által jóváhagyott támogatás	0,4 mFt.
Az összeg ütemezése:	
II. negyedév	0,4 mFt.

A Könyvtári Kollégium 1994. július 15-i ülésén a beérkezett meghívásos pályázatokat elbírálta és a következő döntést hozta:

Nyertes pályázatok

Sorsz.:	Beadó	Témakör	Igényelt össz. (eFt)	Megítélt össz. (eFt)
1.	Magyar Olvasástársaság /Nagy Attila	Európai Nemzetközi Olvasási Konferencia előkészítése	445	400
2.	Magyar Könyvtárosok Egyesülete/Elnökség	Az Egyesület 1994. évi vándorgyűlésének megrendezése	400	400
3.	Magyar Könyvtárosok Egyesülete/Elnökség	III. Nemzetközi Könyvtári Szimpózium 1995. januárjában	200	200
4.	OSZK Könyvtártud. és Módszertani Központ	Új Könyvtári Minerva	4000	1000
5.	OSZK Könyvtártud. és Módszertani Központ	Olyan érvrendszerek kidolgozása, amelyek lehetővé teszik, hogy a könyvtárak finanszírozásában a könyvtárpolitikai célok érvényesüljenek	1900	400
6.	OSZK Könyvtártud. és Módszertani Központ	A korszerű könyvtári management és marketing módszerek megismertetése az intézmények munkájának hatékonyabbá és flexibilisebbé tétele	2800	500

Sorsz.:	Beadó	Témakör	Igényelt össz. (eFt)	Megítélt össz. (eFt)
7.	OSZK Könyvtártud. és Módszertani Központ	Könyvtárak, könyvtárhasználók – az utóbbi tíz év változásainak tükrében	700	300
8.	OSZK Könyvtártud. és Módszertani Központ	Az írásos kommunikációs rendszer változásai 1985 után/ könyvtermés, periodikák	950	200
9.	OSZK-KMK Olvasószolg. Kutatóosztály	Pedagógusok könyvtári ellátása és olvasási kultúrájuk	1200	400
10.	KLTE Matematikai és Informatikai Intézet	A könyvtárosképzés helyzete és fejlődési irányai Magyarországon c. szakmai konf. rendezése	140	140
11.	Állatorvostud. Egyetem Központi Könyvtára	Tájékoztató az állatorvostudományi információszolgáltatásról három szinten nyomtatott és gépi formában magyarul és angolul	450	200
12.	Magyar Könyvtárosok Egyesülete – Mg. Szekció	3. Holland-magyar mini szimpózium rendezése Budapesten 1995-ben	100	100
13.	OSZK-KMK Oktatási és Módszertani Osztály	A lakóhelyi könyvtárak szervezete-fejlesztése	800	400
14.	Könyvtári és Informatikai Kamara	A korszerű management eljárások könyvtári alkalmazások elterjesztése tanfolyami keretek között	1300	400
15.	Könyvtári és Informatikai Kamara	„Összefogás a könyvtárakért” c. programhoz kapcsolódó rendezvénysorozat szervezése	1600	1000
16.	Magyar Könyvtárosok Egy. H-B M-i Szerv.	„Nyitott Közművelődési Könyvtár” projekt. 1. A könyvtár, mint információs központ; 2. A könyvtár, mint tanácsadó hely	50	50
17.	Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár	Szlovén-Magyar Könyvtári Napok	100	100

Támogatásban nem részesült pályázatok

Sorsz.:	Beadó	Témakör	Igényelt össz. (eFt)
1.	Magyar Filmintézet Könyvtára	A hatrészes magyar filmtörténeti CD-ROM sorozatunk kiadását szeretnénk a film centenáriumára befejezni	2900
2.	Bp-i Közgazdaságtud. Egy. Központi Könyvtára	Közgazdasági könyvtári MINERVA multimédián	2300
3.	Bp-i Közgazdaságtud. Egy. Központi Könyvtára	CD-KATAL/hazai könyvtárakban meglévő CD-ROM adatbázisokat és azokra épülő szol- gáltatásokat leíró hypertext adatbázis	1000
4.	Bp-i Közgazdaságtud. Egy. Központi Könyvtára	A közgazdasági és marketing technikák adaptá- lása és/vagy kidolgozása könyvtári szervezetre	1488

Kollégium javaslatai összesítve

Összesítés altéma alapján			Igenek
szervezetszociológiai vizsgálat	2 igény:	2 000 000	kapott: 800 000
könyvtárpolitika és finanszírozás	3 igény:	3 550 000	kapott: 900 000
kiadványok	2 igény:	4 450 000	kapott: 1 200 000
arculatterv-management	2 igény:	4 100 000	kapott: 900 000
országos, nemzetközi rendezvények	8 igény:	3 035 000	kapott: 2 390 000
nyitott pályázat	0 igény:	0	kapott: 0
Összesen:	17 igény:	17 135 000	kapott: 6 190 000

Összesítés altéma alapján			Nemek
szervezetszociológiai vizsgálat	0 igény:	0	kapott: 0
könyvtárpolitika és finanszírozás	0 igény:	0	kapott: 0
kiadványok	3 igény:	6 200 000	kapott: 0
arculatterv-management	1 igény:	1 488 000	kapott: 0
országos nemzetközi rendezvények	0 igény:	0	kapott: 0
nyitott pályázat (a pályázatokat a kollégium szept.-ben bírálja el)	4 igény:	771 000	kapott: 0
Összesen:	8 igény:	8 459 000	kapott: 0
Mindösszesen:	25 igény:	25 594 000	kapott: 6 190 000

A pályázatok elbírálói: Dr. Ambrus Zoltán elnök, Domsa Károlyné, Maruszky József, Papp István, Poprády Géza, Sóron László
Budapest, 1994. július 18.